

MRF 2025.153

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 30. september 2025, j.nr. 21/06885 og 21/06886

Ophævet og hjemvist påbud til lodsejere efter vandløbslovens § 54, stk. 1, om at oprensning af seks grøfter for at afhjælpe vandlidende sommerhusgrunde, da sagen ikke var tilstrækkeligt oplyst mht. grøfternes oprindelse og eksistens under hensyn til de byrdefulde løbende fremtidige omkostninger forbundet med oprensningen for lodsejerne.

I april 2021 meddelte Syddjurs Kommune med henvisning til vandløbslovens § 54, stk. 1, påbud til grundejere med ejendom tilstødende seks grøfter med forbindelse til afvandingssystemet for et pumpelag ved et sommerhusområde om oprensning af grøfterne. Afgørelsen var meddelt på baggrund af, at flere sommerhusgrunde var vandlidende, hvilket blev vurderet at være forårsaget af den manglende oprensning af grøfterne. Kommunen havde i afgørelsen antaget, at grøfterne var blevet etableret før udstykningen af sommerhusområdet, så grøfterne oprindeligt var etableret med henblik på at sænke grundvandsstanden ved den tidligere landbrugsdrift i perioden 1965-1974. Ud fra kommunale arkivkort fra 1959 var der udarbejdet et skyggekort, der var sammenholdt med ældre topografiske kort og luftfoto, hvorfor kommunen havde lagt til grund, at grøfterne havde eksisteret på arealerne siden 1946. Påbuddene blev pålagt to lodsejere med ejendom ud til grøfterne, der bl.a. gjorde gældende, at grøfterne ikke eksisterende i marken, og at

påbuddene ville medføre omkostninger forbundet med fremtidigt løbende vedligehold af grøfterne. Miljø- og Fødevareklagenævnet (formanden) henviste til, at det påhviler en forvaltningsmyndighed at sørge for, at der er et tilstrækkeligt fyldestgørende til at træffe en fuldt forsvarlig og lovlig afgørelse, hvor der for omfanget af sagens oplysning indgår afgørelsens betydning for den enkelte borger eller virksomhed. Nævnet konstaterede, at afgørelsen var meddelt på baggrund af topografiske fra henholdsvis 1953, 1959 og 1980 samt luftfoto fra 1979, hvor samtlige seks grøfter ikke fremgik af de topografiske kort. På den baggrund var det nævnets opfattelse, at grøfterne, hvis de havde eksisteret, ikke havde været erkendelige i marken i en længere årrække. Sammenholdt med hensynet til, at omkostninger forbundet med fremtidigt vedligehold ville være byrdefuldt for klagerne i sagen, fandt Miljø- og Fødevareklagenævnet, at afgørelsen led af en væsentlig retlig mangel, hvorfor nævnet ophævede afgørelsen og hjemviste sagen til fornyet behandling.

Kommentar: Sagens egentlige spørgsmål var, om de mulige tidligere grøfter skulle anses for vandløb omfattet af vandløbsloven, hvilket rejser to spørgsmål, nemlig om der tidligere var grøfter, og hvis dette blev besvaret bekræftende, om der fortsat var tale om vandløb omfattet af vandløbsloven, når grøfterne ikke havde været oprenset i 60 år, og den nuværende tilstand tilsyneladende ikke opfyldte betingelserne for at være et vandløb. Hvis disse to spørgsmål besvares bekræftende, er der tale om en privat vandløb, hvor vedligeholdelsen efter vandløbslovens § 35 påhviler de tilgrænsende lodsejere, medmindre andet er bestemt efter § 36. Det er således langt fra givet, at en grøft, der efter mere end 50 års manglende oprensning ikke længere kan iagttages, slet ikke kan anses for et vandløb omfattet af vandløbsloven på samme måde som et ikke-vedligeholdet dræn kan ophøre med at være omfattet af vandløbsloven, hvis der ikke kan løbe vand igennem. Miljø- og Fødevareklagenævnet tog ikke stilling til disse principielle juridiske spørgsmål, men konstaterede, at kommunen ikke har oplyst sagen tilstrækkeligt, bl.a. fordi kommunen ikke fandtes at have dokumenteret eksistensen af de seks grøfter. Hertil kan supplerende anføres, at oplysningen om, at grøfterne har indgået i pumpelaugets afvandingssystem tyder på, at pumpelauget har benyttet grøfterne, hvilket vil kræve en tilladelse til medbenyttelse efter vandløbslovens § 63, medmindre der foreligger en tidligere vandretskendelse efter vandløbslovens § 1948, hvor der kan være taget stilling til, hvem vedligeholdelsen af grøfterne påhviler.

Ophævelse og hjemvisning af afgørelse i sag om påbud om oprensning af grøfter i Syddjurs Kommune

Sag: 21/06885, 21/06886

Dato: 30. september 2025

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter vandløbslovens § 54, stk. 1 jf. § 80, stk. 1.^[1]

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Syddjurs Kommunes afgørelse af 13. april 2021 om påbud om oprensning af grøfter på matr.nr. [Matrikelnummer1], [Matrikelnummer2] og [Matrikelnummer3], og hjemviser til fornyet behandling i førsteinstansen.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet^[2] og gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 6.^[3] Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen kan anlægges ved domstolene.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 10. maj 2021 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af ejeren af matr.nr. [Matrikelnummer1] og [Matrikelnummer3] (klager 1) og ejeren af matr.nr. [Matrikelnummer2] (klager 2).

Klager 1 har navnlig anført, at

- grøfterne, hvis de har eksisteret, ikke er blevet oprensede i over 60 år,

- påbuddet vil medføre mange fremtidige udgifter for klager og oprensningen af grøfterne vil fratage klager areal, og
- sommerhusejerne har den største nytte af afvandingen i pumpelaget, uden at betale særligt meget til dette.

Klager 2 har navnlig anført, at

- Syddjurs Kommune ikke har dokumenteret, at der nogensinde har eksisteret en grøft ud for matr.nr. [Matrikelnummer2], og særligt ikke efter 1992,
- udstykningen af sommerhusgrunde fra matr.nr. [Matrikelnummer2] har ikke været betinget af eksistensen af grøft 2, og
- vandløb, herunder grøfter, der er nedlagt uden tilladelse før 1992, skal ikke reetableres.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.2.

Hvad angår de af klager 2 påklagede forhold angående parts- og stemmefordelingen i pumpelaget Vestensøen, og om hvorvidt Syddjurs Kommune har truffet afgørelse herom, henviser Miljø- og Fødevarerklagenævnet til, at nævnet har truffet en særskilt afgørelse herom.^[4]

2. Sagens oplysninger

Sagen vedrører et grøftesystem, der tidligere skulle have befundet sig mellem et sommerhusområde og pumpelaget Vestensøens afvandingskanaler.

Matr.nr. [Matrikelnummer1], [Matrikelnummer2], [Matrikelnummer4], [Matrikelnummer5], [Matrikelnummer3], [Matrikelnummer6], [Matrikelnummer7], [Matrikelnummer8], [Matrikelnummer9], [Matrikelnummer10], [Matrikelnummer11], [Matrikelnummer12], [Matrikelnummer13], [Matrikelnummer14] og [Matrikelnummer15], befinder sig mellem sommerhusområdet og pumpelagets kanaler.

Klager 1 er ejer af matr.nr. [Matrikelnummer1] og [Matrikelnummer3] (herefter ejendom 1), mens klager 2 er ejer af matr.nr. [Matrikelnummer2] (herefter ejendom 2).

2.1 Den påklagede afgørelse

Syddjurs Kommune har den 13. april 2021 meddelt påbud efter vandløbslovens § 54, stk. 1, jf. § 27, stk. 1 og § 35, stk. 1, om at bredejerne til seks grøfter skal

genetablere grøfternes afvandingsevne ved at foretage oprensning i hver deres del af grøfternes tværsnit.

Om baggrunden for afgørelsen har Syddjurs Kommune oplyst, at et klimalaug og nogle sommerhusejere i 2020 kontaktede kommunen angående vandlidende sommerhusgrunde indenfor pumpelaget. Kommunen har bemærket, at det bl.a. blev anført, at afvandingssystemet fra sommerhusene til pumpelagets kanaler ikke havde været vedligeholdt i flere år, og at dette kombineret med en øget mængde nedbør, resulterede i vandlidende sommerhusgrunde.

Syddjurs Kommune har oplyst, at kommunen den 20. august 2020, på baggrund af et oversigtskort fra Kort- og Matrikelstyrelse, hvor der var angivet ni grøfter mellem sommerhusene til pumpelagets kanaler, opfordrede lodsejere til at oprense grøfterne. Ifølge kommunen blev kommunen herefter kontaktet af en lodsejer, der stillede spørgsmål steg ved grøfternes oprindelse og oplyste, at emnet om ansvaret for vedligeholdelse heraf ville blive behandlet på pumpelagets kommende generalforsamling.

Syddjurs Kommune har oplyst, at generalforsamlingen for pumpelaget forholdte sig til, og afviste, at vedligeholdelsen af grøfterne skulle høre under pumpelagets ansvarsområde.

Da nogle af sommerhusgrundene indenfor pumpelaget er vandlidende har Syddjurs Kommune vurderet, at det ikke kan afvises, at oprensning af grøfterne vil forbedre afvandingen af disse.

Herudover har Syddjurs Kommune oplyst, at kommunen, efter der blev sat spørgsmål steg ved antallet af grøfter, har undersøgt ældre kort og luftfotos. I denne forbindelse har kommunen bemærket, at grøfterne ikke er let erkendelige på luftfotos, men at disse dog vurderes at give belæg for grøfternes eksistens. Det er på baggrund heraf kommunens opfattelse, at det daværende system af grøfter var en forudsætning for sommerhusområdets dræningsforhold ved udstykningen heraf i tidsrummet 1965-1974.

Syddjurs Kommune har endvidere oplyst, at der ikke foreligger dokumentation for, at der skulle være givet tilladelse til, at grøfterne blev taget ud af drift ved en aktiv handling som sløjfning. Kommunen har hertil bemærket, at en grøft kun må sløjfes uden tilladelse, hvis der kun er én, der har interesse i den, hvilket ikke er tilfældet i den pågældende sag, da sommerhusgrundene også har været drænet via grøfterne.

Videre har Syddjurs Kommune bemærket, at manglende vedligeholdelse af en grøft ikke i sig selv kan medføre, at den ikke længere omfattes af vandløbslovens bestemmelser, og ikke ændrer på, at den daværende og fremtidige ejere af ejendommen og deraf udstykkede arealer har været forpligtede til at sikre, at de eksisterende grøfter på arealet fungerede.

Syddjurs Kommune har oplyst, at kommunen har besigtiget området, og at der er udført vandspejlsopmålinger.

På baggrund af disse oplysninger har Syddjurs Kommune samlet set vurderet, at grøfterne har været funktionsdygtige på et tidspunkt, mens pumpelaget har været i drift, og at disse grøfter skal oprensnes, så de igen er funktionsdygtige.

2.2 Klagens indhold

Klager 1 har anført, at grøfterne, hvis de har eksisteret, ikke har været oprensede i over 60 år, og at det derfor ikke kan være rigtigt, at klager nu skal afholde udgifter i forbindelse med oprensningen heraf. Videre har klager anført, at påbuddet vil medføre mange fremtidige udgifter for klager i forbindelse med fremtidig vedligeholdelse, og at reetableringen af grøften vil fratage klager areal.

Herudover har klager anført, at sommerhusejerne har størst nytte af afvandingen inden for pumpelaget, mens jordbrugerne inklusiv klager, betaler langt størstedelen af pumpelagets drift.

Klager har bemærket, at det virker som om, at Syddjurs Kommune har valgt den lette løsning ved at meddele det pågældende påbud, fremfor at skulle håndtere klimalaugets afvanding på anden måde i fremtiden. Klager har i den forbindelse oplyst, at kommunen gentagne gange over de sidste 5-10 år har forsøgt at få oprettet et fælles afvandingslag i området, hvilket pumpelaget ikke har været interesseret i. Det er klagers opfattelse, at kommunen nu alligevel forsøger, at pålægge pumpelaget udgifter til afvanding af nogle sommerhusgrunde, der ikke er medlemmer af pumpelaget.

Videre har klager bemærket, at der flere steder langs kanten af markerne og sommerhusgrundene findes udløb, der fremstår uautoriserede og giver lugtgener, men at Syddjurs Kommune ikke har reageret herpå i forbindelse med udførelsen af diverse opmålinger i området.

Klager har desuden anført, at Syddjurs Kommune med påbuddet vil påføre klager en udgift, som kommunen ikke har myndighed til.

Klager 2 har anført, at det ikke kan ses på ortofoto, at grøften, der i Syddjurs Kommunes afgørelse beskrives som "grøft 2", nogensinde har eksisteret ud for den nuværende ejendom 2. Videre har klager anført, at kommunen ikke har oplyst, på hvilke ortofoto grøften fremgår. Klager har hertil bemærket, at klager har undersøgt ortofoto tilbage fra 1945 og fra forskellige udbydere, uden at kunne finde det ortofoto, hvorpå kommunen påstår, at grøften skulle fremgå.

Herudover har klager bemærket, at udstykningen af sommerhusgrundene fra ejendom 2, ikke var betinget af eksistensen af grøft 2, hvilket ifølge klager i øvrigt ikke er relevant, da klager købte ejendommen på tvangsauktion uden utinglyste rettigheder eller forpligtelser ca. 50 år efter udstykningen.

Videre har klager bemærket, at det er klagers opfattelse, at museumsloven^[5] og naturbeskyttelsesloven blev ændret i 1992, hvorefter grøfter ikke må nedlægges uden tilladelse.^[6] Baggrunden for lovændringen var ifølge klager, at der i årene inden, var blevet nedlagt mange diger og grøfter. Klager har hertil anført, at allerede nedlagte grøfter ikke skulle reetableres, hvorfor det er irrelevant, hvordan den afvandingsmæssige situation i området så ud i 60-/70'erne.

Klager har herudover oplyst, at klager ikke modtog den skrivelse af 20. august 2020, som blev sendt til de øvrige lodsejere, og at Syddjurs Kommune har begrundet den manglende orientering med, at kommunen ikke oprindeligt vurderede, at der fandtes en grøft ud for ejendom 2. Klager har stillet sig uforstående overfor, hvilket materiale kommunen efterfølgende er kommet i besiddelse af, der indikerer eksistensen af grøft 2, når kommunen oprindeligt ikke havde vurderet, at denne fandtes.

Klager har opsummerende anført, at Syddjurs Kommune ikke har dokumenteret, at der har eksisteret en grøft ud for ejendom 2, særligt ikke efter 1992, og at klager derfor ikke er forpligtiget til at etablere en sådan. Klager har endvidere bemærket, at kommunen i øvrigt ikke har oplyst beskaffenheden af den grøft der påbydes etableret.

Afslutningsvis har klager bemærket, at formanden for klimalauget i en artikel har udtalt sig om, at grundvandsstanden potentielt vil kunne sænkes med en 0,5 m ved gravning af grøfter. Det er ifølge klager tvivlsomt, at landmænd har haft en interesse i så lav en grundvandsstand, og at nogle af grøfterne derfor måske ikke er blevet etableret, eller er blevet nedlagt før 1992. Videre har klager bemærket, at grøfter skal vedligeholdes og ville have delt markerne i to, hvilket ville have vanskeliggjort dyrkningen heraf.

Den 13. december 2021 har klager 2 indsendt supplerende bemærkninger.

Klager har heri bemærket, at klager er enig i, at grøfterne ikke er beskrevet i forbindelse med pumpelagets etablering, men ikke i, at årsagen hertil er, at pumpelagets vedtægter alene omhandler hoved- og bikanalen, og dermed ikke grøfterne. Det er derimod klagers opfattelse, at en eller flere andre kanaler blev sparet væk forud for pumpelagets etablering, og at der bevidst blev accepteret en ringere afvanding ved alene at etablere hoved- og bikanalen, men at denne afvanding var tilstrækkelig til at sikre vekseldrift på markerne, hvilket er formålet med pumpelaget.

Angående kortet fra 1959 fundet i Syddjurs Kommunes arkiv har klageren bemærket, at dette er en kopi af et Original 2 ø-kort fra perioden 1958-1996. Videre har klager bemærket, at de blå streger på kortet, der skulle markere vandløb, ikke fremgår på det originale 2-ø kort, der senest er opdateret i 1996, samt at grøft 2 ikke er indtegnet på kortet.

Herudover har klager igen bemærket, at Syddjurs Kommune ikke har oplyst dimensionerne på grøft 2, og at klager ikke kan se noget grøftforløb med en bredde på ca. 1 m på skyggekortet.

Klager har desuden anført, at Syddjurs Kommune ikke har foretaget en opmåling af vandspejl ved den del af grøft 2, der ifølge kommunen skulle løbe langs klagers matrikel.

Videre har klager bemærket, at et vandløb er en klart afgrænset terrænfordybning, der er vandførende i hovedparten af året. Klager har i denne forbindelse anført, at der ikke findes en sådan vandførende terrænfordybning, der er omfattet af vandløbsloven på klagers matrikel.

Yderligere har klager bemærket, at Syddjurs Kommune ikke har forholdt sig til, om den påståede grøft 2 er vandførende hovedparten af året, samt at det er formålsløst at foretage vandspejlsmålinger, da sådanne ikke viser om en uddybning er vandførende i hovedparten af året eller ej.

Klager har oplyst, at den tidligere ejer af ejendom 2 ejede denne fra før pumpelagets stiftelse til 1974, og at der i denne periode blev udstykket en del sommerhusgrunde fra matriklen, men at klager hverken på ortofoto eller situationsplaner fra landinspektører fra perioden kan se noget vandløb.

Videre har klager oplyst, at de tidligere ejer af ejendom 2 udstykkede de sidste sommerhusgrunde i 1976, samt et større jordstykke til landbrugsdrift, hvorefter

det tilbageværende jordstykke ikke har været anvendt til landbrugsdrift. Hertil har klager bemærket, at det forekommer usandsynligt, at de tidligere ejer skulle have etableret grøft 2 i 1979, som anført af Syddjurs Kommune, når denne ikke længere drev landbrug. Klager har på baggrund heraf erklæret sig uenig i Syddjurs Kommunes vurdering af, at det forekommer logisk, at grøft 2 er løbet helt ud til sommerhusområdet langs ejendom 2, selvom dette ikke kan erkendes på skyggekortet.

Klager har bemærket, at sommerhusområdet efter dennes opfattelse må være blevet udstykket på det daværende landbrugsareals afvandingssystem, som ikke var baseret på grøft 2. Videre har klager bemærket, at påbuddet har karakter af en efterrationalisering fra Syddjurs Kommune, da sommerhusgrundene i dag har brug for større afvanding til nedsivningsanlæg end på udstykningstidspunktet.

Herudover har klager oplyst, at Syddjurs Kommune har fremsendt en situations-/udstykningsplan fra maj 1968, hvoraf der fremgår en grøft, der både er tegnet et andet sted og som har en anden retning end den omdiskuterede grøft 2.

Klager har desuden anført, at det er klagers opfattelse, at informationerne på topografiske ofte indtegnes af personer uden faglig viden, og at tegnerne ofte ikke har besigtiget området. Klager har bemærket, at den varierende længde af grøft 2 på de forskellige topografiske kort, er udtryk for de enkelte tegneres bedste bud. Videre har klager bemærket, at tegnere ikke har den relevante faglige baggrund til at vurdere, om noget er en grøft, og om en sådan er omfattet af vandløbsloven eller ej, hvorfor indtegningen af et vandløb på et topografisk kort ikke kan tillægges betydning.

Afslutningsvis har klager bemærket, at landinspektørerne ikke ved udarbejdelse af situationsplaner i forbindelse udstykningerne af grunde har indtegnet et vandløb. Klageren har anført, at dette må være udtryk for, at landinspektørerne med deres faglige ekspertise ikke har vurderet, at der ved udstykningen af grundene fandtes et vandløb omfattet af vandløbsloven, som Syddjurs kommune har benævnt grøft 2.

2.3 Syddjurs Kommunes bemærkninger til klagerne

Syddjurs Kommune har den 2. juni 2021 fremsendt bemærkninger til klagen, hvori kommunen har beskrevet sagens forløb, gentaget sin begrundelse for afgørelsen og kommenteret på de enkelte klager.

Syddjurs Kommune har bl.a. oplyst, at kommunen den 20. august 2020, efter at have drøftet sagen med klimalauget, skrev til lodsejerne langs ni grøfter, som kommunen mente skulle renses op. Grundlaget for udpegningen af de ni grøfter var, ifølge kommunen, en opmåling af vandspejl den 21. juli 2020 og Kortforsyningens kort, herunder de historiske kort.

Videre har Syddjurs Kommune oplyst, at kommunen genoptog sagen som følge af, at forslaget om at sidegrøfterne skulle indgå i pumpelagets drift ikke blev vedtaget på dennes generalforsamling. Kommunen har oplyst, at kommunen herefter medgav, at der kunne rejses tvivl om nogle af grøfternes eksistens, eftersom det bl.a. ikke var muligt entydigt at angive, at alle ni grøfter havde eksisteret ud fra den foretagne opmåling, og at grøfterne ikke var blevet beskrevet i forbindelse med pumpelagets etablering.

Herudover har Syddjurs Kommune oplyst, at der fandtes et kort fra 1959 i kommunens arkiv med angivelse af nogle grøfter, og at der er lavet et skyggekart, som viser uddybning i terræn, der tolkes som et grøftforløb. Kommunen har på baggrund heraf vurderet, at det er evident, at seks ud af de ni grøfter, grøft 2, 3, 5, 6, 7 og 9, har eksisteret efter 1946 og dermed efter etableringen af pumpelaget, hvorfor der den 16. marts 2021 blev varslet påbud til lodsejerne langs disse grøfter, og den 13. april 2021 udsendt påbud.

Syddjurs Kommune har oplyst, at grøfterne formentlig er etableret i forbindelse med landbrugsdriften for at sænke grundvandsstanden, før udstykningen af sommerhusområdet i perioden 1965-1974.

Til de af klager 1 anførte forhold har Syddjurs Kommune bemærket, at sommerhusejerne indenfor pumpelaget efter kommunens vurdering har afvandingsret via grøfterne, og at det er op til Miljø- og Fødevarerklagenævnet at afgøre, om denne afvandingsret er tabt.

Videre har Syddjurs Kommune bemærket, at det er sommerhusejere indenfor pumpelaget, der har rejst sagen ved kommunen, og at kommunen er opmærksom på udfordringerne med nedsivning og høj grundvandsstand i området. Kommunen har i denne forbindelse oplyst, at kommunen er i dialog med klimalauget om en løsning, og at der vil blive fulgt op herpå, når kommunen bliver bekendt med konkrete sager.

Til de af klager 2 anførte forhold har Syddjurs Kommune bemærket, at det ikke kan afvises, at kommunens vurdering af, at grøft 2 løber langs ejendom 2 kan

være udtryk for overfortolkning af grøftens længde. Det er kommunens opfattelse, at luftfotoet fra 1979 indikerer, at grøften løber langs ejendommen, og at grøften går helt ud til sommerhusområdet på de topografiske kort fra 1980 og 2002.

Syddjurs Kommune har dog anerkendt, at grøften har varierende længde på de enkelte topografiske kort, og at de 30 m af grøften, der løber langs ejendommen, ikke kan erkendes på skyggekortet. Kommunen har hertil bemærket, at det forekommer logisk, at der er drænet helt ud.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Det fremgår af § 11, stk. 1, 1. pkt., i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over.

Det følger endvidere af § 11, stk. 2, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse til de væsentligste forhold.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i denne klagesag fundet anledning til at behandle spørgsmålet om, hvorvidt Syddjurs Kommune har oplyst sagen tilstrækkeligt i overensstemmelse med det forvaltningsretlige officialprincip.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har ikke taget stilling til sagens øvrige klagepunkter, jf. herved § 11 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

3.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Ifølge vandløbslovens § 27, stk. 1, skal vandløb vedligeholdes således, at det enkelte vandløbs skikkelse eller vandføringsevne ikke ændres, medmindre andet er fastsat i regulativet eller en afgørelse efter lovens § 36 a, stk. 1.

Ifølge vandløbslovens § 35, stk. 1, påhviler vedligeholdelsen af private vandløb bredejerne, medmindre der efter stk. 3 eller efter § 36 er truffet anden afgørelse.

Det fremgår af vandløbslovens § 54, stk. 1, at hvis vandløb, diger, bygværker eller andre anlæg omfattet af loven beskadiges, eller der foretages foranstaltninger i strid med loven, kan vandløbsmyndigheden meddele påbud om genoprettelse af den tidligere tilstand.

Efter vandløbslovens § 54, stk. 1, 2. pkt., kan vandløbsmyndigheden meddele påbud om udførelse af manglende vedligeholdelsesarbejder.

Det er myndighedens ansvar at sikre, at en sag afgøres på et tilstrækkeligt oplyst grundlag. Pligten til at oplyse sager er et grundlæggende forvaltningsretligt princip i forvaltningsretten og kaldes official- eller undersøgelsesprincippet.

Omfanget af undersøgelserne i en sag afhænger af sagens karakter og af omstændighederne i sagen i øvrigt. I det omfang, myndigheden ikke umiddelbart har adgang til de for sagsbehandlingen nødvendige oplysninger vil myndigheden i en konkret sag kunne give påbud om tilvejebringelse af disse oplysninger, under forudsætning af, at der er hjemmel hertil i den relevante lov.

En forvaltningsmyndighed har altså pligt til at sørge for, at der er et tilstrækkeligt fyldestgørende – retligt og faktisk – grundlag til, at myndigheden kan træffe en fuldt forsvarlig og lovlig afgørelse. Ved vurderingen af, hvor omfattende undersøgelser, der bør foretages, skal myndigheden bl.a. tage hensyn til afgørelsens betydning for samfundet og/eller den enkelte borger eller virksomhed, samt pålideligheden af de indhentede oplysninger. Princippet er en såkaldt garantiforskrift med det formål at bidrage til at sikre, at en forvaltningsmyndigheds afgørelse bliver indholdsmæssigt lovlig og rigtig.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder, at der ikke foreligger tilstrækkelige oplysninger i sagen til, at Syddjurs Kommune har kunnet vurdere grøfternes oprindelse og eksistens i overensstemmelse med det forvaltningsretlige officialprincip. Det er nævnets opfattelse, at eksistensen af de pågældende grøfter ikke kan anses som værende dokumenteret med tilstrækkelig sikkerhed ved de til sagen indhentede oplysninger.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har ved sin vurdering lagt vægt på alderen af de indhentede oplysninger. Det fremgår af sagens dokumenter, at Syddjurs Kommunes på baggrund af gamle topografiske kort og luftfotos, opmålinger af bundkoter, herunder eventuelle vandspejle og det udarbejdede skyggekort har vurderet, at grøfterne har eksisteret indtil på et tidspunkt efter pumpelagets etablering, og har været en forudsætning for udstykningen af sommerhusområdet i perioden 1965-1974. Videre fremgår det, at de topografiske kort er fra henholdsvis 1953, 1959 og 1980, mens luftfotoet er fra 1979. Det er på baggrund af de tilgængelige oplysninger nævnets opfattelse, at grøfterne, såfremt de har eksisteret, ikke har været erkendelige i en længere årrække.

Videre har Miljø- og Fødevareklagenævnet lagt vægt på, at samtlige seks grøfter ikke fremgår på nogen af de enkelte topografiske kort, og at flere af grøfterne er indtegnet med varierende længder i de tilfælde, hvor den samme grøft fremgår af mere end ét af de topografiske kort. Nævnet bemærker desuden, at grøfterne, ifølge Syddjurs Kommune, er svære at se på luftfotos, samt at omkring 30 m af grøft 2, ifølge kommunen, ikke kan erkendes på skyggekortet.

Herudover har Miljø- og Fødevareklagenævnet lagt vægt på sagens betydning. Det er nævnets opfattelse, at det samlet set med udgifter til genetableringen, udgifter til fremtidig vedligeholdelse og indskrænkninger i anvendelsesmulighederne for arealer langs grøfterne, vil være byrdefuldt for klagerne og de øvrige påbudsadressater at efterleve påbuddet, hvorfor Syddjurs Kommune, burde have foretaget mere omfattende undersøgelser af sagens faktiske omstændigheder.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på baggrund af ovenstående, at afgørelsen lider af en væsentlig retlig mangel, hvorfor den ophæves som ugyldig.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Syddjurs Kommunes afgørelse af 13. april 2021 om påbud om oprensning af grøfter på matr.nr. [Matrikelnummer1], [Matrikelnummer2] og [Matrikelnummer3], og hjemviser til fornyet behandling i førsteinstansen.

[1] Lovbekendtgørelse nr. 1217 af 25. november 2019 om vandløb.

[2] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet som senest ændret ved lov nr. 640 af 11. juni 2024 om ændring af lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

[3] Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

[4] Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 6. marts 2024, sagsnr. 22/09549

[5] Lovbekendtgørelse nr. 1017 af 7. juli 2025 om museumsloven (nugældende).

[6] Lov nr. 9 af 3. januar 1992 om naturbeskyttelse (dagældende) og lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse (nugældende)

Lovområder:

Vandløbsloven